https://nrat.ukrintei.ua/reczenzovani-zhurnaly-potrebuyut-derzhavnogo-regulyuvannya/

РЕЦЕНЗОВАНІ ЖУРНАЛИ ПОТРЕБУЮТЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

На сайті Times Higher Education опубліковано статтю Джека Гроува ««Зламана система журналів» потребує державного нагляду, вважає нобелівський лауреат».

У ній йдеться про позицію лауреата Нобелівської премії Томаса Зюдгофа щодо нагальної потреби у запровадженні державного регулювання діяльності наукових журналів, які позиціонують себе як рецензовані, а також його оцінка сучасної системи академічного видавництва та механізмів забезпечення якості наукових публікацій. Під час Ліндауської зустрічі нобелівських лауреатів 2026 року професор нейронаук Стенфордського університету, лауреат Нобелівської премії Томас Зюдгоф, заявив, що сучасна система наукових журналів не забезпечує достатньої прозорості та підзвітності. Сьогодні будь-яке видання безперешкодно може називати себе рецензованим, оскільки відсутні загальновизнані обов'язкові вимоги, які б підтверджували належну якість процедур експертного оцінювання. Мінімальні стандарти для журналів мають встановлювати не видавці, а державні органи. У числі таких вимог має бути обов'язкове

оприлюднення рецензій разом зі статтями, а також щорічне опублікування переліку всіх рецензентів, які співпрацювали з журналом. Це дасть можливість науковій спільноті та суспільству переконатися, що оцінювання здійснюють фахівці відповідної кваліфікації. Він проводить аналогію з фармацевтичною галуззю: лікарські засоби можуть виходити на ринок лише після проходження державного регулювання та контролю, тоді як наукові журнали можуть продавати свої видання під виглядом рецензованих без будь-якої зовнішньої перевірки. Для наукового видавничого сектору необхідно створити систему регулювання, подібну до тієї, яку в США здійснює Управління з контролю за продуктами й лікарськими засобами. А спроби галузі самостійно забезпечувати належні стандарти публікаційної етики, наприклад, через Committee on Publication Ethics, він сприймає критично, оскільки організація насамперед представляє інтереси видавничої індустрії. Також скептично він оцінює діяльність незалежних дослідників, які аналізують уже опубліковані роботи та публікують зауваження на платформі PubPeer. Анонімні коментарі нерідко сприяють формуванню антинаукових настроїв, переслідують авторів через незначні помилки, безпідставно руйнують наукову репутацію, спричиняють втрату цінних результатів досліджень. Він навіть провів історичну паралель із переслідуванням учених за часів Галілея. Та головною проблемою залишається не діяльність окремих критиків, а відсутність єдиних правил функціонування рецензованих журналів. Через це дедалі важче відрізнити авторитетне наукове видання від журналу з низькими стандартами експертизи, внаслідок чого суспільство втрачає здатність оцінювати достовірність опублікованих результатів, а довіра до науки поступово послаблюється. Тому будь-який журнал, що заявляє про рецензування, повинен мати документальні підтвердження проходження цієї процедури та нести відповідальність за її якість. Сучасній системі наукового видавництва необхідна прозора нормативна основа, яка забезпечить зрозумілі правила для всіх учасників процесу та дозволить чітко відрізняти дійсно рецензовані публікації від тих, що лише декларують відповідність заявленим стандартам. Стаття порушує актуальну дискусію про майбутнє академічного рецензування, баланс між саморегулюванням наукової спільноти та державним наглядом, а також про механізми зміцнення суспільної довіри до результатів наукових досліджень.

Детальніше:
https://www.timeshighereducation.com/news/broken-journal-system-needs-government-oversight-says-nobelist

Фото: pixabay.com

#НРАТ_Усі_новини #НРАТ_TimesHigherEducation #НРАТ_АкадемДоброчесність #НРАТ_ВідкритаНаука #НРАТ_Рецензування #НРАТ_Науковцям_новини #НРАТ_Освітянам_новини #НРАТ_НауковіВидання_новини #НРАТ_Бібліотекарям

2026-07-21

Інформація з офіційного вебпорталу Національного репозитарію академічних текстів